

FORUM MEDICUM – KONSTPROGRAM

SAMMANFATTNING

Konstprogram Forum Medicum, ett samverkansprojekt mellan Statens Konstråd & Akademiska Hus AB.

Lena Åberg
Björn Norberg
Peter Hagdahl

Innehåll

Konstprogram för Forum Medicum, Lunds Universitet	2
Projektets bakgrund	3
Vad är ett konstprogram?	4
Projektets förutsättningar	4
Områdesbeskrivning	4
Forum Medicum, Lunds universitet	5
Byggnadens arkitekt och arkitektur	5
Grad av offentlighet och eventuella restriktioner	6
Curatoriell vision.....	6
Förutsättningar och begränsningar för konstnärlig gestaltning	6
Övergripande tematik	7
Konstnärliga format	7
Platser för konstnärlig gestaltning	7
Förslag på konstnärskap	7
Kravspecifikation	7
Tidplan, konstprojekt (preliminär)	8

Konstprogram för Forum Medicum, Lunds universitet

Version 2020-05-12

Text: Kristina Möster Nilsson, Lena Åberg, Björn Norberg, Peter Hagdahl

”I den samtida konsten har den utforskande processen en central plats; det handlar ofta om att söka det vi inte känner till, att erbjuda nya perspektiv och bidra till diskussion och samtal – ett förhållningssätt som ligger nära det vi finner i nyskapande forskning. Konsten omsätter också idéer och koncept till fysisk gestaltning och har en unik förmåga att påminna om mänskliga värden”

(Ur Samarbetsavtal Akademiska Hus och Statens konstråd, 2019, Vision: Att se världen och att skapa värden)

Beställare: Akademiska Hus, org.nr. 556459-9156
Ansvarig kontaktperson: Lena Åberg, Akademiska Hus, telefon: 076-810 24 00
Brukare: Lunds Universitet, org.nr. 202100-3211
Ansvarig kontaktperson: Lars Palm, Lunds universitet, telefon: 046-222 74 40
Arkitekt: Ingela Larsson, Henning Larsen Architects
Curator: Kristina Möster Nilsson (tom feb-20), Statens konstråd
Adress Forum Medicum: Sölvegatan 19, 223 62 Lund
Fastighetsbeteckning Forum Medicum: Eskil 21
Byggstart: Beräknad byggstart är 2020-05-01
Färdigställande: Byggnaden ska preliminärt vara klar 2023, 1:a kvartalet

Styrgrupp:

Samrådsgrupp:

Lena Åberg, Akademiska Hus lena.berg@akademiskAHus.se
Catharina Ståhl Cassé, Akademiska Hus catharina.stahlcasse@akademiskahus.se
Maya Robert, LU Byggnad maya.robert@bygg.lu.se
Lars Palm, LU Byggnad lars.palm@bygg.lu.se
Åsa Söderberg, LU Medicinska fakulteten asa.soderberg@med.lu.se
Jakob Donner, LU Medicinska fakulteten jakob.donner@med.lu.se
Ingela Larsson, Henning Larsen Architects il@henninglarsen.com
Björn Norberg, Statens konstråd bjorn.norberg@statenskonstrad.se
Peter Hagdahl, Statens konstråd peter.hagdahl@statenskonstrad.se
Representanterna i samrådsgruppen har mandat i frågan om konstnärlig gestaltning
Projektet omfattas av "Samarbetsavtal mellan Akademiska Hus och Statens konstråd" (2019).

Projektets bakgrund

Statens konstråd och Akademiska Hus ingick 2018 ett samarbetsavtal som syftar till en tidig och medveten integrering av arbetet med konstnärlig gestaltning i Akademiska Hus plan- och byggprocesser. Parterna ser att samarbeten i tidiga skeden mellan planerare, arkitekter och konstnärer gör att investeringar kan skapa stora mervärden både för den fysiska miljön och den sociala hållbarheten. Ett starkt samarbete kring konst och gestaltning av campusområden främjar en stimulerande studie- och arbetsmiljö, och bidrar till att Akademiska Hus campusområden och byggnader blir en självklar mötesplats för dem som vill reflektera, lära och utvecklas genom att utbyta tankar. Avtalet speglar vad som riksdagen nyligen beslutat genom politikområdet Gestaltad livsmiljö.

Styrgruppen för Akademiska Hus och Statens konstråd gick 2020-02-14 till beslut om att arbeta med konstnärlig gestaltning i samband med tillbyggnaden av Forum Medicum (arbetsnamn – huset kan få annat namn i framtiden) i Lund.

Vad är ett konstprogram?

Konstprogrammets viktigaste syfte är att lägga fram en övergripande konstnärlig vision för det konstnärliga arbetet, att föreslå möjliga platser för konst och att klargöra de praktiska förutsättningarna för arbetet med konst i byggnaden. Syftet med detta konstprogram är således att beskriva förutsättningarna för konstnärlig gestaltning inom ramen för projektet Forum Medicum, som innehåller omfattande ny- och ombyggnation 2020-2023.

Konstprogrammet tas fram i dialog med projektets beställare och representanter för byggnadens brukare. Därmed blir det möjligt att ta ett konstnärligt helhetsgrepp i förhållande till byggnadens arkitektur, den omgivande staden, människorna som påverkas av att byggnaden blir till och som i framtiden kommer att verka i huset.

Konstprogrammet analyserar och förhåller sig alltså till de ekonomiska, tekniska, sociala och kulturhistoriska möjligheter och begränsningar som finns för det konstnärliga gestaltungsarbetet och väger in möjligheterna till framtida drift- och underhåll. I konstprogrammet kartläggs också ev. redan befintlig offentlig konst på plats. Konstprogrammet är ett verktyg för konstnärens inledande tolkning av platsen och hans fortsatta arbete med övergripande konstnärlig vision för gestaltning.

Konstprogrammet vänder sig till dem som arbetar i byggprocessen kring Forum Medicum och den konstnärliga gestaltningen och är ett underlag för upphandling.

Projektets förutsättningar

Lunds universitet är landets största universitet och organiseras i åtta fakulteter där Medicinska fakulteten består av cirka 1 800 medarbetare och 2 800 studenter där de största utbildningarna är läkar- och sjuksköterskeprogrammet. Idag är utbildningarna inom fakulteten lokaliserade på flera platser.

Med projektet Forum Medicum skapas ett nytt medicinskt och hälsovetenskapligt kunskapscentrum i anslutning till Biomedicinskt centrum (BMC) i Lund. Forum Medicum samlar en stor del av vårdutbildningarna i Lund och blir en naturlig mötesplats för Medicinska fakultetens verksamheter och den angränsande sjukvården. Projektet innebär en ombyggnad av ca 5000 kvm och en tillbyggnad av ett 5 våningar högt hus, om ca 16.000 kvm.

Områdesbeskrivning

Med byggnationen av Forum Medicum samlas nuvarande Biomedicinskt centrum (BMC) och Health Science Centre (HSC). Forum Medicum som arkitektonisk kropp har en central roll i utvecklingen och förtätningen av Lund. I Lunds utvecklingsstrategi för staden formuleras en sammanhängande linje av områden, kallat Kunskapsstråket. Stråket förbinder den historiska innerstaden med utvecklingsområdet Brunnsnäs nordöst om Lund. Sölvegatan är en viktig länk i stadsplaneringen där Forum Medicum följer och accentuerar Kunskapsstråket.

Nordöst om Forum Medicum ligger campusområdet Lunds Tekniska Högskola (LTH). Området är ritat och genomfört av arkitekt Klas Anshelm 1961-1968. Huskropparna ligger som lameller och block utspridda i en parkanläggning. Byggnaderna har stommar av bärande tegelmurverk med platsgjutna betongbjälklag. Ytterväggarna består av mörkrött fasadtegel med putsat murtegel invändigt. Flera stora byggnader har kompletterat området sedan 1960-talet. BMC tillhör arkitektoniskt de byggnader av Klas Anshelm som uppfördes på LTH på 1960-talet, men har en placering på motsatt sida av Sölvegatan.

Nordväst om BMC ligger Skånes Universitetssjukhus med ett kluster av lasarettbyggnader där huvudbyggnaden Blocket, byggt 1956-1959/1962-1968 av Stefan Hornýánszky/G Birch-Lindgrens arkitektkontor, är mest framträdande.

Karaktäristiskt för Forum Medicum och omgivande områden är att byggnationerna utifrån sin egen tidsepok uttrycker sig genom pragmatisk materialitet.

Forum Medicum, Lunds universitet

Forum Medicum kommer att innehålla verksamheter kopplade till medicinsk forskning, undervisning och samverkan med omgivande samhälle. Byggnaden utformas för transparens mellan verksamhet och stad, för att skapa möten mellan människor (planerade/spontana) och möjliggöra öppna program för allmänheten. Ett nyckelord för kommande verksamhet i Forum Medicum är medicinsk humaniora.

Byggnadens arkitekt och arkitektur

Nybyggnad Forum Medicum: Henning Larsen Architects genom Ingela Larsson.
Befintlig byggnad BMC som kommer integreras: Klas Anshelm

Visionen är att Forum Medicum kommer att bli ett öppet och inbjudande nav genom en nybyggnation som förbinder befintliga byggnader innehållande utbildning inom medicin och hälsa.

Arkitektur och verksamhet ska mötas i ett ärligt och transparent formspråk. Forum Medicum har ett stringent skulpturalt språk som understryks av material och infallande ljus. Byggnaden ska göra så att människor att både ser och bli sedda, genom att en tillåter en insyn i pågående händelser inomhus och genom en utsikt utåt, över stadsrummet.

Mötet med Forum Medicum blir en arkitektonisk upplevelse av medicinska fakulteten. Forum Medicum som byggnad och plats kommer dagligen befinna sig i ett stort flöde av människor på väg till och från lasarettsområdet, universitetet och en rad olika arbets- och boendemiljöer. Konceptet kring Forum Medicum har utvecklats ur stadsdelens rutnätsystem. Volymen över forum har en 45-gradig vridning. Med denna rotation får bygganden en stark och unik identitet, samtidigt som den inpassas efter Sölvegatan. Arkitektoniskt är Forum Medicum en enkel och stram byggnad som bygger vidare på de befintliga byggnadernas pragmatiska logik. Forum består av ett dubbelhögt rum kantat av mezzaninplan där studenterna kan se ut. Forumplatsen är en social och mental nod byggd som ett urbant offentligt rum.

Grad av offentlighet och eventuella restriktioner

Forum Medicum våningsplan 11-12-13 är en offentlig byggnad öppen för både studenter och personal samt allmänheten. Våningsplan 14-15-16 är kontorslokaler stängda för såväl studenter som allmänhet.

Curatoriell vision

Forum Medicum är en arkitektonisk rymd tydligt formulerad både som en del av staden och för de människor som närmar sig byggnaden eller befinner sig inuti den. Den konstnärliga gestaltningen kommer att medföra ytterligare en accentuering i arkitekturen. Den nya byggnaden kommer att knyta ihop verksamheter och tidigare bebyggelse ritad av Klas Anselm, som i flera projekt hade ett nära samarbetade med konstnären Arne Jones. Jones skapade här ett av sina största och viktigaste verk, *Vertikal komposition*. Den curatoriska visionen är att de nya gestaltningarna fortsätter Jones och Anselms arbete, för detta samspel mellan arkitekt och konst vidare och att en integrerad gestaltning skapas där arkitektur, konst och verksamhet förenas i en gestaltning med mycket hög konstnärlig verkshöjd.

Den nya byggnaden har som helhet en enkel grundform men genom att huskroppen vrids för att följa Sölvegatans sträckning skapas komplexa rum och samspel, vilket i sin tur skapar stora arkitektoniska kvalitéer. Konsten kommer att både stödja arkitekturens språk och utveckla en konstnärlig berättelse i byggnaden. Centralt är att byggnaden ska hjälpa till att skapa möten och därigenom underlätta kunskapsutbyten. Konsten har en viktig funktion i detta genom att spegla utbildningen, forskningen och lärandet i Forum Medicums verksamheter, men ska också inspirera, skapa lust och kreativitet och väcka diskussion och nya tankegångar. Konsten skapar därmed en egen berättelse om verksamheten samtidigt som den hela tiden föder nya. Konsten ska möta människor i studier, i arbete och i rörelse i och utanför byggnaden. Den ska medverka till platsens långsiktiga kvalitet och har starka tidlösa kvalitéer men samtidigt koppla till vår samtid.

För att uppnå detta är det nödvändigt att det i arbetet finns en organisation som förmår väga samman och stärka projektens arkitektoniska, konstnärliga, kulturhistoriska och sociala kvaliteter i ordinarie planerings- och byggprocesser. På detta sätt kan förutsättningarna för de konstnärliga gestaltningarna bli väl integrerade i projekten utan att förlora i integritet. Den inbjudna konstnären ska ingå i relevanta projektgrupper där gestaltungsfrågor diskuteras. En stor utmaning ligger i frågan om synsätt på gestaltning och dess effekter på den miljö som ska skapas.

Förutsättningar och begränsningar för konstnärlig gestaltning

Medicinska fakultetens syfte med om- och nybyggnadsplanerna i Forum Medicumprojektet är att skapa en gemensam studie-, lärande- och forskningsmiljö i Lund där studenter, medarbetare, samarbetspartners och allmänhet samlas och möts. Forum Medicum med dess tydliga verksamhetsinriktning ger goda förutsättningar för konstnärlig gestaltning. Byggnaden ska utformas med generalitet för mångsidig användning och kunna indelas för framtida behov. Denna ansats, att form följer byggnadens funktionalitet, ska även konsten anta.

Konsten ska fläta samman historia och nutid och vara en länk mellan befintlig och samtida byggnation. Konsten kan därmed fungera som en tidsmarkör, men ska också fånga uppmärksamheten under långa tidsspann och parallellt med detta knyta ihop Forum Medicum med BMC:s övriga verksamheter.

BMC har ett flertal byggnadsanknutna konstverk beställda av Statens konstråd, vilka kommer att följa med vid om- och nybyggnation. Konstverken ägs och förvaltas av Akademiska Hus.
BMC:

- Håkan Rehnberg, *Ut i rummet*, 1996
- Maaria Wirkkala, *Forskarcellerna*, 2001
- Gunilla Klingberg, *Vardag i livets hjul*, 2007
- Arne Jones, *Vertikal komposition*, 1956

Ansatsen är att *Vertikal komposition* ska restaureras och få en ny placering utomhus, i anslutning till den södra entrén till Forum Medicum. Konstverket är ett av Arne Jones samarbeten med arkitekten Klas Anselm. De bägge samarbetade nära i flera projekt och konsten och arkitekturen utvecklades parallellt. Jones och Anselm hade stort respekt för varandra och det är en av de stora kvalitéerna med *Vertikal komposition* som i sin ursprungliga placering samspelade med arkitekturen. Skulpturen är mycket stor och mäter hela 7,5 meter på höjden. Den präglas, så som alla Jones skulpturer, av en särskild spänst och luftighet, där ytorna och luften mellan skulpturens olika delar är viktiga för upplevelsen. *Vertikal komposition* är ett av Jones viktigaste arbeten och är också viktig för Anselms byggnad. Det är därför viktigt att den får en noga utvald placering och att den väljs i nära samarbete

med arkitekterna för Forum Medicum. Jones skulptur ska också fungera som en inspiration och måttstock för de nya gestaltningarna på området – de ska ha samma stora ambitioner och höga verkshöjd.

Den nya konsten ska inte kräva omfattande skötsel och tillsyn, och ska ha liknande underhållsbehov som arkitekturen. Konsten ska inte heller innehålla pulserande blinkningar eller ljud. Konsten ska inte innehålla vattenledningar. Konstnären ska samråda med Akademiska Hus och Statens konstråd om material. Materialen ska vara ändamålsenliga och i den mån det behövs, vara beständiga. Materialvalen görs i samråd med Akademiska Hus och Statens konstråd.

Övergripande tematik

Konstnärliga format

Konsten kommer att vara permanent och byggnadsintegrerad. Konsten har ett långsiktigt perspektiv och ska ha samma tidsperspektiv för platsen, och människorna som vistas där, som arkitekturen. Forum Medicum byggs med vetskapen om att den kommer att utgöra en del av Lunds historia och att den kommer att bidra till en förändring av Lunds hälsovetenskapliga utbildningar och forsknings identitet. Den konstnärliga gestaltningen ska ge människorna i byggnaden en tydlig berättelse, och i den spegla den verksamhet som finns i huset och knyta an till forskning, kropp, hälsa och medicin. Detta utan att konsten eller budskapet blir abstrakt eller rebusartad. Konsten ska hjälpa till att placera Forum Medicum i en större kontext, ha en inspirerande verkan och väcka nya tankar. Konsten integreras i byggnaden, vilket innebär att den förhåller sig till arkitekturens rum och material och kan integreras i byggnadens ytskikt. Konsten kommer att ta plats i flera rum och definierar på så sätt olika delar av byggnaden och skapar identitet för de platser där den placeras, samtidigt som den kan knyta an till BMC:s verksamhet i intilliggande byggnader.

Platser för konstnärlig gestaltning

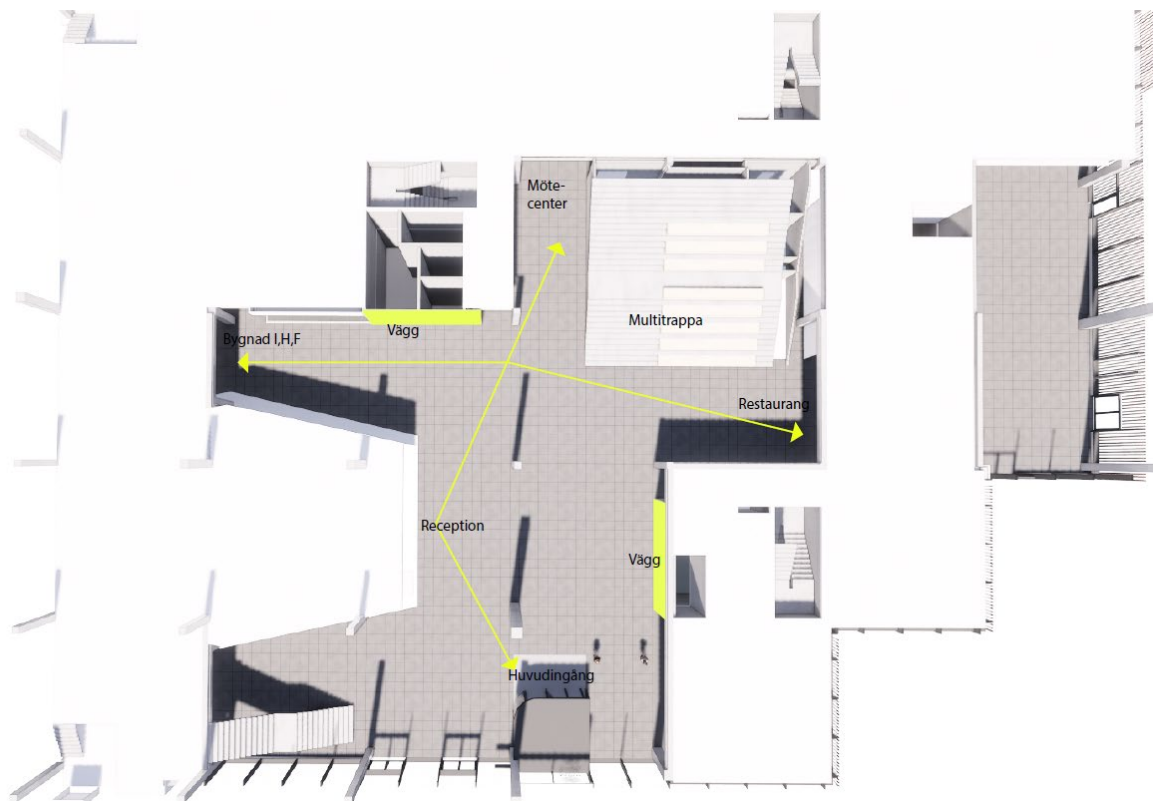
Helhetsgreppet för möjliga platser för gestaltningar har framarbetats i samverkansprocessen. Diskussionen kommer att utvecklas ytterligare i en dialog mellan konstnär, arkitekt, Lunds Universitet, Akademiska Hus och Statens konstråd. Därmed kommer platserna att definieras tydligare.

I det konstnärliga uppdraget ingår att ta ett helhetsgrepp om byggnaden och att skapa en gestaltning där konsten bygger en berättelse som kan ta sig i uttryck i till exempel materialitet, form och/eller innehåll och som kopplar mot verksamheten i Forum Medicum. Konsten ska förstärka och förtydliga funktioner i byggnaden och verksamheterna där. Den ska ge byggnadens olika delar en tydligare identitet och hjälpa till att definiera rumsligheter och platser. Den konstnärliga gestaltningen ska vara tydlig och får gärna vara möjlig att upptäcka redan utanför byggnaden och den ska vara närvarande för dem som befinner sig i byggnaden. Konsten kan integreras i byggnadens funktioner och i dess material och ytskikt. För detta krävs en tät dialog med hela eller delar av samrådsgruppen.

Forum Medicums nav är Atriet och Forumplatsen. Här kommer 2000 personer att passera dagligen. Det är en plats som knyter samman forskare, lärare, studenter och allmänhet. Trappan bildar en läktare för föreläsningar och en plats att slå sig ned på för spontana möten. Detta nav är en viktig plats i byggnaden och en plats där konsten kan få en stor funktion.

I foajén finns två större betongväggar, och i trapphuset fler betongväggar, som skulle fungera som lämpliga placeringar för väggfasta, plana verk som inte bygger alltför mycket ut i rummet. Väggarna är planerade i naken betong och kommer till byggnationen som färdiga element. Det finns ändå

möjlighet att konstverket skulle kunna integreras som en relief eller genom behandling av betongen. Betongväggen i foajén är placerad i byggnadens absoluta krysspunkt. Genom byggnadens glasfasad kommer placeringarna att vara synliga även utifrån. Se illustration nedan.

Förslag på konstnärskap

Upphandlande part är Statens konstråd, organisationsnummer 202100-1033. Upphandlingen sker i samarbete med Akademiska Hus, organisationsnummer 556459-9156. Upphandlingen sker genom urvalsförfarande och är en så kallad samordnad upphandling med överlåtelse till annan upphandlande myndighet.

Kravspecifikation

Konstnären ska uppvisa en synnerligen hög konstnärlig kvalitet i sitt konstnärskap. Vi söker en gestaltning med synnerligen hög verkshöjd, så att historiska kopplingar till befintlig konst och kopplingar till arkitekternas visioner tillgodoses.

Konstnären ska därför ha erfarenhet av att arbeta i nära samarbete med arkitekt och uppdragsgivare. I fallet Forum Medicum kommer konstnären att arbeta nära Henning Larsens arkitekt, Akademiska Hus, Lunds universitet och Statens konstråd. Det är viktigt att konstnären i sitt konstnärskap uppvisat ett intresse för att arbeta byggnadsintegrerat och har erfarenhet av gestaltningar som utformats i samspel med arkitektur och arkitekturens material.

Konstnären ska ha förmågan att se samtidskonstens långsiktiga samspel med arkitektur och plats och detta ska återspeglas i konstnärskapet. Konstnären får gärna även vara intresserad av stadsplanering och skala. Konstnären ska med konstnärligt intresse se möjligheter att skapa samband mellan staden (ute) och byggnaden (inne), och får gärna arbeta i en glidning mellan arkitektur/byggnads och konstverk och mellan olika konstnärliga tekniker.

Konstnärskapet ska ha ett stringent konstnärligt berättande med förmåga att översätta verksamheterna i Forum Medicum till en konstnärlig gestaltning. Konstnären ska kunna analysera verksamheten och den i förhållande till byggnadens olika funktioner och göra såväl verksamheten som byggnaden mer tillgänglig och synlig. Här krävs förutom en förmåga att avläsa arkitektur och material och förmåga att samarbeta med arkitekter även ett genuint intresse för medicin, hälsa, sjukvård och forskning inom dessa områden. Konstnären får gärna ha diskuterat dessa områden i sitt konstnärskap och framför allt satt in dessa i en samhällsrelaterad kontext och gjort den berättelsen angelägen för den enskilda människan. Konstnärskapet ska ha förmågan att relatera till deviser som "medicinsk humaniora" och "framtidens välmående samhälle", vilket vill säga att konstnären ska ha förmåga att i sitt konstnärskap föra en diskussion om humanism i samhälle och hur detta återspeglas i vård och forskning.

Konstnären ska ha erfarenhet av gestaltningar som inkluderar arkitekturen, rummet och människan. Medvetenhet för upplevelsen av rumslighet, utifrån olika perspektiv, vinklar och positioner, är en förutsättning för uppdraget. Konstnären ska ha förmågan att med konstnärlig integritet ta med det typiska i konstnärskapet in i en arkitektonisk helhetsgestaltning.

Tidplan, konstprojekt

Annons och upphandling av konstnärskap 19 oktober – 11 november 2020

Skissinlämning 7 april 2020

Produktion konst 2021/Q4-2023/Q1

Tidpunkt för färdigställande 2023/Q1